

ארבעה צריכים חיזוק (ברכות לב:) – שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כחו (רש"י)

717

משיחות רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זללה"ה • בהעלותך תשפ"ה

רואים זאת, מפני שיש סיבות המונעות את זה, והסיבות שאנו מזכירים תמיד הם בדרך הלימוד, כי בתקופה האחרונה נשתבשו דרכי הלימוד, שלא מחשיבים כלל את הידיעות ואת הכמות של תורה, ומחשיבים רק את האיכות, וגם האיכות עצמה לא יודעים מה היא איכות.

ולדוגמא יש שיבוש המפריע מאד להצלחת התורה, שחושבים שצריכים להבין כל סברא בגמרא, שתהיה ממש לפי הבנתנו כאילו שהיינו אומרים בעצמנו את הסברא הזו, ומתעכבים הרבה להסביר כל דבר, ולא יודעים כי סברת הגמרא היא למעלה מהשגתנו, ואמנם יש דברים שמונחים, אבל אם

בשבוע שעבר מלאו ב' שנים לפטירת רבינו. ונביא כאן שיחה מיוחדת שמסר רבינו בכולל פוניבו' בחודש אדר תשס"א במלאות ב' שנים לפטירת מרן ראש הישיבה הגר"ד פוברסקי זללה"ה.

הפסק בעלייה גורם לירידה

עיקר המטרה שנתאספנו היא רק כדי להתחזק, כי הרי אין כעת חיוב הספד, וכבר אסור להספיד, אך אנו זקוקים לחיזוק, מפני שחסר לנו החיזוק שהיה לנו תמיד כשראש הישיבה היה איתנו, ששמענו וראינו דברים שחזקו אותנו ועכשיו זה חסר לנו, והחיוב הוא להמשיך לבד בכוחות עצמנו את החיזוקים שהיינו מקבלים.

וניקח אחד מהדברים העיקריים שהוא היה מדבר תמיד, וזו היתה באמת כל מהותו, להיות תמיד במצב של עלייה! אדם צריך להיות תמיד במצב של עלייה ברוחניות, בתורה, וביראת שמים, ובכל ענייני העבודה.

והכלל בזה הוא, שאם יש הפסק בעבודת העלייה, מיד יש ירידה! וכך פירש הגר"ח מוואלוז'ין ברוח חיים (אבות א, יג) את מה שאמרנו "ודלא מוסיף יסף", שאם אדם לא מוסיף להתעלות בעלייה, אזי יסף – יש ירידה. וזהו שאמרו (ירושלמי סוף ברכות) אם תעובני יום יומיים אעובך, שאם יש הפסק, זה גורם לירידה כפולה שקשה אחר כך להשלימה.

התורה נותנת שלמות כשהיא בלא הפסק

ואמרו בגמרא (ב"ב ט, ב) "מאי דכתיב וילבש צדקה כשריון, לומר לך, מה שריון זה, כל קליפה וקליפה מצטרפת לשריון גדול, אף צדקה, כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול. רבי חנינא אמר מהכא, וכבד עדים כל צדקותינו, מה בגד זה כל נימא ונימא מצטרפת לבגד גדול, אף צדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול", ע"כ.

והיינו שצדקה נמשלה לבגד ולשריון שמורכבים מהרבה חלקים קטנים, וכמו בגד, שמורכב מהרבה חוטים, מהרבה נימים, שכל נימא בפני עצמה אין לה חשיבות, אבל הרבה נימים ביחד הם בגד, והם מציאות חדשה אחרת לגמרי, וכל זה בזמן שהנימים מחוברים, אבל אם רק יניחו הרבה נימים זה על גב זה בלי חיבור ביניהם זה לא 'בגד', וזו רק כמות של יותר נימים, אבל אין לזה חשיבות של בגד, וכדי שייחשב בגד צריך שהנימים יהיו מחוברים וארוגים, וכן שריון שמורכב מהרבה קליפות, רק אם זה מחובר ביחד בלי הפסק יש לזה חשיבות של שריון.

וכך גם בתורה, רק אם התורה היא בלי הפסקות ואינה קרעים קרעים, אז התורה נותנת לאדם את השלמות, שהוא עולה ועולה בכל רגע של לימוד, ונעשה יותר דבוק בתורה ומתעלה ומוסיף יותר שלמות.

ואמנם אם יש איזה הפסק באונס זה לא נקרא הפסק, מפני שהוא אנוס ודעתו להמשיך בעבודת השם, וכבר אמרו (קידושין מ, א) שאם חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה, ואין זה מוריד ממדרגתו, אלא אדרבה העלייה נמשכת, כי השאיפה קיימת ואין הפסק מהשאיפות, והעלייה נמשכת בזה.

שמחת התורה תלויה בדרך הלימוד

ושנינו עוד בפרקי אבות (ד, ט) "כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר", ובפשטות הכוונה בזה על עניות ועשירות בממון, אבל הגר"ח מוואלוז'ין ברוח חיים שם כתב, שהמקיים את התורה מעוני פירושו שהוא עוסק בתורה אבל אין לו שמחת התורה, כי היצר הרע מטריד אותו שלא לשמוח בחלקו, וזה נקרא 'מעוני', כי איזהו עשיר השמח בחלקו (שם א), ועניות פירושו שזה חסר ואין שמחה בחלקו בתורה, ומי שבכל זאת מקיים את התורה ומתאמץ ולומד, סופו לקיימה מעושר – שהוא יגיע בסוף למצב של שמח בחלקו, של שמחת התורה.

אבל בזמננו יש רבים שבאמת ברוך השם עוסקים בתורה ומתאמצים, והם מתמידים גדולים ומשקיעים הרבה כוחות, ואף על פי כן הם עדיין 'מקיימים את התורה מעוני' ואינם מגיעים לשמחת התורה, ואמנם צריכים להתאמץ בתורה, אבל הרי יש הבטחה שסופו לקיימה מעושר, ואצלם אין

בענייני הפרשה

מתי לברוח מן הגדולה?

בפרשת בהעלותך "וישאר שני אנשים במחנה שם האחד אלדד ושם השני מידד" וגו', פירש רש"י וישאר שני אנשים, מאותן שנבחרו, אמרו אין אנו כדאין לגדולה זו, עכ"ל.

ויש להעיר בזה ממה שמובא בגמרא (סנהדרין יד, א) על רבי זירא, שבתחילה ברח והתחבא מן הסמיכה, מפני ששמע בשם רבי אלעזר שאמר 'הוי קבל וקיים', דהיינו שכדאי לאדם להיות נסתר, באפילה, ולא להתפרסם, שלא יכירו אותו ולא ידעו ממנו, כי הפרסום יכול להזיק, וגם יש בזה עין הרע, ואם יקבל סמיכה הוא יהיה מפורסם וזה יכול להזיק לו.

אבל אחר כך שמע רבי זירא מימרא נוספת מרבי אלעזר שכל העולה לגדולה מוחלין לו על כל עוונותיו, ואם כן כדאי לעלות לגדולה ולקבל סמיכה, שעל ידי זה יזכה למחילת עוונות, ומאז הפסיק לברוח מן הסמיכה, והמציא עצמו שיסמכוהו.

ומבואר כי זה דבר טוב מאד לזכות לגדולה של תורה, שעל ידי זה זוכים למחילת עוונות, וצריך ביאור אם כן למה אלדד ומידד מיעטו את עצמם ונשארו במחנה, הרי היה כדאי להם לעלות לגדולה ולהיסמך עם הזקנים, שבכך יזכו למחילת עוונות.

והתירוץ על זה פשוט מאד, כי אצל אלדד ומידד היו עוד שבעים זקנים חוץ מהם, ולכן הם אמרו, הרי יש אחרים יותר טובים מאיתנו, שאנו פחותים מהם, כי הרגישו שהם הכי פחות חשובים, וכולם יותר חשובים מהם, וממילא זה לא מגיע להם, וכי 'דחפו את עצמם' לתפקיד שאינו מגיע להם?

ואילו אצל רבי זירא כנראה היו צריכים דווקא אותו, ולא היו עוד אחרים שיכולים להיות במקומו, ולכן אדרבה כדאי להיסמך ולזכות למחילת עוונות, אבל אלדד ומידד שהייתה שאלה האם הם או אחרים, הרגישו בעצמם שכל האחרים יותר חשובים מהם, ואם הם יהיו משבעים הזקנים זה שלא כהוגן.

ואמנם לבסוף בזכות ענוותנותם שלא החשיבו את עצמם, הם זכו למדרגת נבואה יותר מכל הזקנים!

~ ~ ~

א"ה. ביאור זה אמר רבינו בשיחה פרשת בהעלותך לפני ט"ז שנים, וכבר האירו שכך נהג הוא בעצמו כל השנים, הן בענייני הנהגת הישיבה והן בהנהגת הציבור, שכל זמן שהיו אחרים ברח והצניע את עצמו, וכפי שאמר כאן בשיחה על אלדד ומידד 'שהרגישו שהם הכי פחות חשובים, וכי ידחפו את עצמם'...

וכל השנים שהיו רבותיו בחיים, אמר שתפקידו בישיבה רק לומר שיעורים ולא הביע דעה בשום דבר אחר, וכן בהנהגת הציבור, כל זמן שהיו גדולי הדור הזקנים, לא הסכים להביע דעתו בשום דבר ציבורי, ותמיד השתמט ואמר 'אינני גדול'... וגם כשהפצירו בו רבות, התחמק ואמר איני יודע, או שצריך ליישוב הדעת, ורק בשנים האחרונות כשלא הייתה ברירה הוכרח להיכנס בעול הציבור.

פניני אבות

אין דברים 'קטנים' ברוחניות!

אבות פ"ב משנה א'. והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרך של מצוות.

יש לדעת כי אין שום דבר 'קטן' ברוחניות, וכל דבר הכי קטן במצוות ובמעשים טובים זה התקדמות גדולה מאד והתקדשות הנשמה, כל דבר קטן של מעשה טוב מקדש את האדם, ולהיפך כל דבר קטן של מעשה רע זה ירידה. וכל התגברות הכי קטנה נגד הטבע זה תוספת קדושה ומצטרף יחד לשלמות.

וכך כתב רבינו יונה בתחילת שער שלישי (אות ט-י) לגבי מצוות עשה, שיש בתורה מצוות קלות וחמורות, ולא מפורש מהו שכר המצוות הקלות והחמורות כפי שנתפרש עונש העבירות, וביאר בזה רבינו יונה בדרך משל למלך שרצה שיהיה לו פרדס עם הרבה מיני עצים, אבל יש עצים שהעבודה בהם קשה, ויש עצים שהעבודה יותר קלה והשכר יותר קטן, ולכן לא גילה המלך לפועלים את השכר של כל עץ, כדי שיעסקו בעבודת כל העצים ואז הפרדס יהיה מלא בכל מיני העצים, וכך גם המצוות. וצריך ביאור, וכי הקב"ה רוצה כביכול לעצמו את הפרדס ולא רוצה שנדע את השכר שאנו מקבלים על זה?

אכן הביאור בזה פשוט מאד וכפי שמבואר בהמשך דברי רבינו יונה שם כי הפרדס זה תר"ג מצוות, ואינו פרדס של הקב"ה, אלא פרדס שלנו! וכלשונו "כי הואיל השם לזכות את ישראל בקיום כל המצוות להנחילם חיי עולם ולהיות כל המצוות יחדיו לויות חן לראשם כי בהשלים חוק מלאכתם תהי משכורתם שלמה מעמך", והיינו שמי שמקיים תר"ג מצוות יש לו פרדס, כי המצוות הם 'לויות חן' לראשו וזוכה בהם לחיי עולם, ובלי זה אין 'משכורתו שלמה' וחסר בכל השלמות הרוחנית, ורק אם עושים את כל המצוות גם הקלות וגם החמורות – אז זה משלים זה את זה ומביא לשלמות, ובה זוכה האדם לפרדס נאה בגן עדן ובעולם הבא 'שלו', והוא בשבילו ולטובתו.

וכאמור כל הדברים הקטנים מצטרפים יחד לכל המעשים הטובים היותר גדולים, אך בנוסף כשמצטרף הכל ביחד הרי זה דבר אחר לגמרי, ונהיה פרדס שלם ומפואר עם כל המינים, שהוא 'לויות חן' לאדם!

(מתוך שיחה, אדר תשס"ה)

המשנה היומית – מתחילים סדר מועד

הודעה משמחת! ביום רביעי ט"ו בסיון מתחילים בלימוד משניות סדר מועד במסגרת "המשנה היומית" הנלמדת מאז פטירת רבינו זללה"ה ולעילוי נשמתו, בשיעור הנמסר על ידי נכדו חביבו הרה"ג רבי בן ציון גרבוז שליט"א.

~ ~ ~

השבוע התקיים מעמד מרומם להגל' סיום סדר זרעים, בבית מרן גאון ישראל רשכבה"ג רבי דוב לנדו שליט"א, ובהשתתפות בן רבינו הגאון רבי ישראל אדלשטיין שליט"א וחתן רבינו הגאון רבי איתמר גרבוז שליט"א וקבוצה משומעי השיעורים.

מרן שליט"א האריך עם הנוכחים בפלפול דאורייתא בענייני סדר זרעים והמסתעף, והראה ממה שכתב בגיליונות ספר מנחת חינוך דברים ששמע מרבינו זללה"ה לפני כיוכל שנים ומביאם בשמו.

לאחר מכן התעניין מה מומשיכים ללמוד, ואמרו שמתחילים סדר מועד, ואמר "אשריכם שאתם לומדים את המשניות, תלמדו עוד ועוד, אין מה להאריך בחשיבות דבר זה, והעיקר לא ללמוד כלאחר יד, אלא להיות שקוע ושרוי בלימוד עד הסוף".

ניתן להאזין לשיעורים בקו 'במהיצאת' 073-7164430 שלושה 4, וב'קול הלשון' מספר ישיב 073-2951425. הדמנות מיוחדת לרכוש ידיעות וקנייני נצח בכל הש"ס!

כמו כן ניתן להיבחן מדי יום על הנלמד ב'שיבה על קברו' מסלול 'שיח על קברו' – 'משנה יומית לע"נ מרן רה"י זצ"ל'. המשתתפים ועונים נכונה על השאלות יכנסו להגרלות היומיות, השבועיות והחודשיות. להצטרפות יש לפנות לטלמסר 03-3080222 או בעמדות 'נדרים פלוס'. קודם הלימוד יש לומר, לעילוי נשמת רבינו רבי ירחמיאל גרשון בן רבי צבי יהודה זללה"ה.

יש סברא לא מובנת זה מפני שהיא למעלה מהשגתנו, שאנו איננו 'אמוראים', ומי שחושב שהוא יכול להבין כל סברא של הגמרא זוהי ממש עם-ארצות, ולא יתכן דבר כזה.

וזה מאד משבש, כי יש בחורים צעירים תמימים שחושבים שאם לא מבינים הסבר משהו בגמרא צריכים להתאמץ ולהתאמץ, ומתעכבים הרבה זמן ונשברים מזה, וזה נגד הדרך המקובלת שהייתה בכל הדורות.

ולפעמים הסיבה לזה היא מפני שמושפעים מאחרים, שרואים אחרים שלומדים באופן מסוים ומבקשים לחקות אותם. ואי אפשר לדבר בציבור על כל הפרטים בזה, מפני שכל אחד יש לו את הטבע שלו.

אם לא שמחים בתורה זו לא דרכה של תורה

ועל כל פנים, הכלל הוא כמו שאמרו (אבות ו, ד) כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל וכו' עם כל רשימת הקשיים הכתובה שם, והסוף הוא אשריך בעולם הזה. כלומר **שדרכה של תורה הוא אשריך בעולם הזה, ואם לא מגיעים לאשריך ולא מרגישים שמחה בתורה – זה סימן שלא הולכים בדרכה של תורה**, ויכולים להיות כל מיני סיבות לזה, וכאמור אחת הסיבות המצויות בזמננו היא דרך הלימוד הלא נכונה.

והעיקר הוא כפי שראינו אצל רבינו, להשתדל ולהיות כל הזמן בעלייה, וזהו הדבר שאנו צריכים לקבל על עצמנו לעשות את זה, ואמנם זה שייך רק על ידי דבקות בתורה, והתורה באמת צריכה להיות מתוך שמחה, כמו שכתוב (תהלים יט, יא) "ומתוקים מדבש", ועל זה מבקשים בברכות התורה "והערב נא", כי כך היא דרכה של תורה, וצריכים להשתדל להגיע לזה, ואז כבר לא קשה ונמצאים תמיד במצב של עלייה.

זהו דבר אחד עיקרי מאד, להיות תמיד במצב של עלייה, בלי התרשלות ובלי בטלה, וזה עיקר גדול, עיקר העיקרים!

המידות הטובות יסוד לתורה ומכוח התורה

ועוד דבר שהוא גם כן דבר עיקרי מאד, מידות טובות בין אדם לחברו, ועל זה גם כן היה רבינו מדבר הרבה, וכל אישיותו הייתה בנויה על זה, מידות טובות עד כדי כך, שהלפנים משורת הדין ייחשב כמו דין, מפני שכתוב בשערי תשובה (ג, יג) שיש הרבה אופנים של 'לפנים משורת הדין' שהם חמורים מאד ועל זה חרבה ירושלים.

ומידות טובות הם היסוד של כל התורה כולה, ואמרו חז"ל (ר"ה יז, א) שמי שמעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו, ובשערי קדושה לרבי חיים ויטאל (ח"א ש"ו) כתב שהרי יש שלוש דרגות בעבירות: חטא עוון ופשע, חטא הוא שוגג, ועוון הוא מזיד, ופשע הוא הגרוע מכולם, שמכיר את ריבונו ומתכוון למרוד בו, ואם אמרו שמעבירין לו אפילו על 'פשעיו', קל וחומר על עוונות וחטאים שהם קלים יותר.

והמידות הטובות נותנות לאדם את השלמות בכל התורה כולה, זה דבר ידוע ואין צורך להאריך עליו הרבה, ואמנם קשה לשנות את המידות שיהיו מידות טובות, ואף לשנות מידה אחת זה קשה מאד, אבל בכוח התורה אפשר! שהתורה היא תבלין, ומי שעוסק בתורה לשמה התורה מלבשתו ענווה וגם נעשה אוהב את הבריות כדאיתא באבות פ"ו, ומקבלים מידות טובות בטבע, וכל האופי משתנה מכוח התורה.

ועוד דבר שהיה רבינו אומר, שאם אדם מקפיד לעשות מצוה אחת מתרי"ג מצוות בשלמות, סופו שיגיע מזה לכל התרי"ג מצוות, ויש ראיות לזה, שאם עושים מצוה אחת בשלמות זה מביא לקיום כל התורה כולה.

כל הדברים האלה, ההשתדלות במצוות, והעיקר מתחיל מתורה, דבקות בתורה, שהיא אשריך בעולם הזה, וממילא זה לא קשה כל כך אם באמת רוצים להיות דבוקים בתורה, וזה מביא גם לידי מידות טובות, אלו הם הדברים שבידינו להתחזק, וזו תהיה הצלחה גדולה בשבילנו, וגם זכות ונחת רוח לרבינו ראש הישיבה זללה"ה.

לעילוי נשמת
רבי **אבא חייא** ב"ר **משה** זצ"ל
נלב"ע כ' סיון תשנ"ד
תנצב"ה

לעילוי נשמת הגאון
רבי **טוביה אברמוביץ** זצ"ל
בהג"ר **שמואל נתן** זצ"ל
נלב"ע ח"י סיון תשע"א - תנצב"ה

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית
מרת **אסתר שפרה גוטנמן** ע"ה
בת הר"ר **יצחק** זצ"ל
נלב"ע כ' סיון תשע"ד - תנצב"ה

לעילוי נשמת
הרב ר' **יצחק נתן לוי** ז"ל
ב"ר **שמואל זאב** ז"ל
נלב"ע י"ז סיון תשע"ז - תנצב"ה